

УДК 338.847

Решетняк З.М.

магістрантка

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького

м. Черкаси, Україна

наук. кер. – д.е.н., професор Пасєка С.Р

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА ЇХНЯ РОЛЬ У СТИМУЛЮВАННІ СПІВРОБІТНИЦТВА

Міжнародне співробітництво є важливим елементом державної політики та способом соціально-економічного розвитку. Для України міжнародне співробітництво в туристичній сфері дозволяє розкрити її природний та

історико-культурний потенціал, підтвердити її національну ідентичність, що так важливо у час російсько-української війни та прагнення іншої держави окупувати українські території.

Прискорення євроінтеграції потребує вивчення досвіду міжнародного співробітництва України та країн ЄС, визначення здобутків і недоліків попередніх років, а також визначення, що в туристичній політиці та діяльності суб'єктів туристичного бізнесу в Україні слід покращити, щоб забезпечити відповідність європейським туристичним стандартам і щоб вітчизняний туристичний продукт був конкурентоспроможним на європейському ринку. Міжнародним організаціям в цьому належить провідна роль.

Міжнародні організації в сфері туризму – це спеціально створені структури, що поєднують ресурси і зусилля для вирішення проблем, пов'язаних з використанням природного та історико-культурного потенціалу в туризмі.

Провідною профільною міжнародною організацією, безумовно, є *Всесвітня туристична організація* (World Tourism Organization - UNWTO), яка є спеціалізованою установою ООН. Створена UNWTO ще 1975 року, що показує, наскільки давні традиції діяльності має ця організація, усталені підходи і практики до розвитку туризму. UNWTO включає:

159 держав-членів, 6 асоційованих членів; більше 500 афілійованих членів як представників бізнесу, закладів освіти, туристичних організацій, місцевих органів влади в сфері туризму.

Україна є членом UNWTO з 1997 року. Після повномасштабного вторгнення росії, UNWTO висловила абсолютну підтримку Україні, засудила дії росії та прийняла рішення про виключення її з членів організації.

UNWTO має свої органи [2]:

- Генеральну Асамблею – збирається один раз на два роки для затвердження програми та бюджету організації, а також обговорення актуальних питань. Країна проведення щоразу інша – Іспанія, Італія, Болгарія, Франція, Аргентина, Японія, Сенегал та ін. У 2023 році буде проводитись в Узбекистані. В Україні жодного разу не проводилась;

- Регіональні комісії – в регіоні країн Африки, Америки, Східної Азії та Тихого океану, Європи, Близького Сходу і Південної Азії;

- Виконавчу раду – збирається не рідше двох разів на рік, обираючи різні країни. В Україні жодного разу не проводилась. Виконавча рада комунікує з генеральним секретарем для виконання рішень і рекомендацій;

- комітети – спеціалізовані підрозділи. Зокрема, функціонують комітети – Комітет з питань програми та бюджету, Комітет з питань афілійованого членства, Комітет статистики, Комітет з туризму та конкурентоспроможності, Комітет з туризму та сталого розвитку, Комітет з он-лайн освіти в галузі туризму, Всесвітній комітет з етики туризму;

- секретаріат.

UNWTO ставить у пріоритет розвиток відповідального, стійкого та загальнодоступного туризму. Такі пріоритети складно досягти. Оскільки туризм розвивається як міжнародний, актуально, щоб і на рівні міжнародних організацій, і на рівні співробітництва держав об'єднувались зусилля, щоб туризм дійсно був відповідальним, стійким і загальнодоступним:

- відповідальний туризм передбачає здатність бізнесу брати на себе відповідальність підвищувати стійкість туризму, в тому числі мінімізувати негативний вплив на екологію, населення й економіку, створювати вигоди для місцевого населення, робити внесок у збереження й відтворення природної та історико-культурної спадщини. У 2002 році прийнято відповідну декларацію, а з 2006 року щорічно відзначається Всесвітній день відповідального туризму [7]. У протилежність до відповідального туризму фахівці ставлять надмірний туризм (overtourism), від якого потерпає багато туристичних дестинацій;

- сталий туризм передбачає визначення поточних та майбутніх наслідків туризму з врахуванням потреб туристів, галузі (прибутки бізнесу), навколишнього середовища та приймаючих громад [6]. ООН 2017 рік оголошувало Міжнародним роком розвитку сталого туризму, привертаючи таким чином увагу до цієї проблеми та мобілізуючи ресурси на відповідні цілі;

- доступний туризм передбачає створення можливостей подорожей для

будь-яких категорій населення, в тому числі осіб з обмеженими можливостями. За даними ВООЗ станом на 2023 рік близько 16 % населення планети мають інвалідність. Відповідно доступність туристичних об'єктів, продуктів і послуг повинна бути в основі відповідальної та сталої туристичної політики. Доступність туризму дозволяє не лише реалізувати права людини, але й створює можливості для бізнесу підвищити доходи за рахунок диверсифікації діяльності й пропозиції більшої кількості продуктів [2].

Серед організацій ООН вагому роль для сфери туризму відіграє ЮНЕСКО (UNESCO), яка займається питаннями охорони природної, культурної і нематеріальної спадщини. Віднесення певних територій чи об'єктів до Світової спадщини ЮНЕСКО значно підвищує їхню туристичну привабливість, адже підкреслює їхню історичну, естетичну, пізнавальну унікальність.

Безперечно, UNWTO та ЮНЕСКО відіграють провідну роль для розвитку сфери туризму. Разом з тим, необхідність міжнародного співробітництва призвела до діяльності багатьох інших організацій, які можна розділити за певними критеріями. Це низка найважливіших Міжнародних організацій, які виступають головними суб'єктами міжнародного співробітництва в туристичній сфері. Це:

- *Основна організація* – Всесвітня туристична організація ООН.
- *Організація в сегменті молодіжного туризму* – Міжнародна федерація молодіжного туризму (WYSETC), Міжнародна федерація молодіжних хостелів (IYHF).
- *Організації суміжних сфер*: культури – ЮНЕСКО; готельного господарства – IH&RA, МГА; транспорту – IATA, ACI.
- *Об'єднання представників бізнесу* – UFTAA, IFTTA, WTTC.
- *Організація в сфері стандартизації* – Глобальна рада сталого туризму.

В умовах розвитку міжнародного туризму зростає значення роботи Глобальної ради сталого туризму (GSTC), яка встановлює та керує глобальними стандартами сталого туризму і подорожей [1].

Велике практичне значення діяльності міжнародних організацій, які

профілюються на підтримці окремих видів туризму. Для прикладу, Торгова асоціація пригодницьких подорожей є найбільшою глобальною мережею лідерів пригодницьких подорожей, що включає близько 30000 представників туристичного бізнесу та бізнесу суміжних сфер, які здійснюють свою діяльність відповідно до вимог сталого туризму [3]. Міжнародна рада з охорони пам'яток та історичних місць (ІКОМОС) об'єднує фахівців, які займаються захистом культурною спадщини в будь-якій країні світу [5].

Огляд діяльності міжнародних організацій у сфері туризму також показав, що дуже багато з них профілюється на науково-дослідній роботі. Неурядові міжнародні організації є активними «споживачами» різних грантів, які фінансуються урядами країн чи їх об'єднань.

Практичне значення результатів діяльності міжнародних організацій зростає, якщо вони реалізують проекти в певних територіальних координатах. Мова йде про регіональні асоціації, об'єднання, організації при органах управління інтеграційних утворень. Прикладом є органи Європейського Союзу (ЄС) та громадські неурядові організації, які ними фінансуються.

Отже, за таких складних умов роль міжнародного співробітництва в туристичній сфері зростає і міжнародні організації відіграють у цьому провідну роль. В перспективі членства в ЄС, туристична політика є вкрай важливою і потрібною для підтримки сфери туризму в Україні, поки йде повномасштабна війна.

Література

1. About the Global Sustainable Tourism Council (GSTC). URL: <https://www.gstcouncil.org/about/>
2. About UNWTO: UNWTO. URL: <https://www.unwto.org/who-we-are>
3. About Us: Adventure Travel Trade Association. URL: <https://about.adventuretravel.biz/>
4. Accessible Tourism: UNWTO. URL: <https://www.unwto.org/accessibility>
5. ICOMOS. URL: <https://www.icomos.org/en#>

6. Sustainable tourism: United Nations. URL:
<https://sdgs.un.org/topics/sustainable-tourism>
7. What is Responsible Tourism?: Responsible Tourism Partnership. URL:
<https://responsibletourismpartnership.org/what-is-responsible-tourism/#>